

Энэлээх сэлиэнньэтин 21 №-дээх «Тугутчаан» оҕо тэрилтэтэ

Ильмень күөлгэ охтубут саллааттарга сүгүрүү

Литературнай композиция сценарийа

Сценарийы суруйда:
Иитээччи Протопопова Августина
Алексеевна

Туһаныллар айымньылар:

1. А.Кудрин – Архыып Абаҕыныскай “Кыайыы андаҕара”
2. И.Артамонов “Бэс ыйын 22 күнэ 1941 сыл”
3. И.Артамонов “Мин баар буолуом”
4. И.Артамонов “Эдэр ыччат ырыата”
5. С.Борогонскай “Улуу Ильмень”
6. В.Босьяк “Өспөт уот”
7. И.Винокуров-Чабылҕан “Мин улууһум киһитэ”
8. И.Винокуров-Чабылҕан “Хайыһар”
9. М.Кузьмин-Макаар Хара “Саллаат суруктара”
10. С.Кулачиков-Эллэй “Герой ийэтигэр”
11. С.Тимофеев “Эйэ, дьол иһин”

1 көстүү. Сценаҕа ураһа. Ураһа иһиттэн ийэлээх аҕа сана төрөөбүт уолларын көтөҕөн тахсаллар.

Аҕа: Ортотуттан ойор күннээх
 Орто туруу дойдуга,
 Олох кэрэтин билээри,
 Оонньоору, сайдаары, үүнээри
 Оҕочоос уол барахсан
 Ийэтин, аҕатын үөрдэн
 Эһээхэйдээбитинэн кэллэ.
 Ураһа кэннигэр бараллар.

2 көстүү. Дьоллоох оҕо саас көстөр. Үөрбүт-көппүт оҕолор сырһан киирэллэр. Оонньоу сырһыттахтарына, биир уол сүүрэн кэлэр, ыксаабыт, куттаммыт дьүһүннээх. “Оҕолоор, иэдээн! Сэрий! Сэрий!”- диэн айманар. Оҕолор куттанан куоталлар.

3 көстүү. Сэриигэ атаарыы. Сценаҕа дьон тоҕуоруһар. Сэриигэ ынырыллыбыт уолаттарын атаараллар.

1 оҕо:
Күлэ-үөрэ турбут айылҕа күөбэ
Ол күн тута кэхтэ түспүтэ.
“Сэрий” диэн тыл дьийтэн дьийбэ
Харах уута аргыстаах киирбитэ.

4 көстүү. Кыһынны тыа. Саха саллааттара төрөөбүт дойдуларын санаан, ураһа туппуттар. Ол аттыгар олон, сурук суруйаллар.

2 оҕо:
Иһит,
Ийэ дойдум!
Ииппит буйун дьонун
Уоран түспүт
Фашистары
Урусхаллыыр андаҕарын.

3 оҕо:
Андаҕайабыт:
Эр сүрэбинэн,
Эн эрэлгинэн:
Кэхтэри билбэт
Киил муос бэйэбит

Өлүү харафынан
Өтөрү көрүүхпүт,
Өлбөт-өспөт
Өргөстөнүөхпүт!

Ити суруйа олордохторуна, командир: “Строиться!” – диэн ынгыар.

5 көстүү. Хайыһардыт бригада сорудахха бараллар. Сценаға хайыһардыттар киирэллэ. “Хайыһар” ырыа ылланар:

Хоту дойду хоннобуттан
Колонналар бардылар,
Хара тынан, толоонунан
Хайыһардар дайдылар.

Хос ырыата: Өстөөх ханна саһан сылдыар,
Өстөөх ханна хайыһар, -
Ситиэ онно сытыы буулдыа,
Ситиэ сыыдам хайыһар!

(Ол баран истэхтэринэ, бомба эстэр, тыас-уус. Саллааттар охтоллор).

4 оҕо:

Мин өлөн эрэбин... Хааным
Сүүрэр, туманнырар харафым,
Булдыа аттыбынан ыйылыыр,
Оо, абабыан, дууһам ытыыр...
Аҕа дойдуом, саха буойунун умнумаар!

(Туруйалар көтөн киирэллэр, охтубут саллааттары хомуйан ильдэ бараллар).

6 көстүү. Хара суругу туттарыы. Сценаға үлэлии сылдыаллар дьоннор. Биир туруйа көтөн кэлэн, ийэҕэ хара сурук туттарар.

5 оҕо:

Ытаама, ийэ, ытаама
Оҕон мээнэ өлбөтө:
Кыайыыга сирдиир знамя –
Кини өлбөт өнөтө.

7 көстүү. Ыныгы үйэ. Кыайыы 70 сылын көрсүү. Сценаға саллаат танастаах оҕолор параддаан тураллар. Ильмень күөлгэ охтубут саллааттарга өйдөбүннүккэ сибэкки (венки) ууруу.

6 оҕо:

Өспөт уот
Сөкүүндэҕэ да сөбүрээһин ылбат,
Күн сирин көмүскэлигэр өлбүттэр
Сүрэхтэрэ буолан кыһар.

7 оҕо:

Тыыннарын төһөлөөх нэургун дьон
Бизэртэрэй Ийэ сир туһугар,
Төһөлөөх дьон соххор-доһолон
Буолтарай ол сэрии уотугар!

8 оҕо:

Төһөлөөх кини кур баастара
Бүгүн да муннуура буолуоҕай,

Сарбыллан эрдэбэ саастара,
Ол ону ама ким умнуобай?!
9 обо:
...Суох манник дьон хаһан даһаны
Кэриэһэ суох кэлэн ааспаттар,
Буйуну, доһору, аһаны
Ыччаттар солбуйан хаалбыттар.
10 обо:
Манник дьон күн сириҥ үрдүгэр
Көрүннүк таах кэлэн барбаттар.
Кэнчээри көлүөнэ иннигэр
Умуллан хаалбат уот сулустар.
11 обо:
Эйэ знаматыҥ күөрэччи тутаммыт,
Ыччаттар инники иһэбит,
Үлэбэ, үөрэххэ күүрэн тураммыт,
Кэскиллээх олобу айсабыт.
!2 обо:
Ырыабыт ньиргийдин
Эйэ иһин, эйэ иһин!
Сүрэх үөрдүн,
Сир көбөрдүн,
Доһордоһуубут туругурдун!

Сценаба турааччылар “Эйэ, дьол иһин ” ырыаны бары ыһлыһыллар:

Сэриҥ буолбатыҥ,
Хаан тохтубатыҥ
Сирэм күөх сиргэ!
Өрүү чэлгийэ,
Үүнэ, чэчириҥ
Турдун күн сирэ!

Хос ырыата: Суох буоллун сэриҥ,
Суох буоллун өлүү!
Туругур, эйэ!
Эйэ! Эйэ!